Број 19. У Новом Саду, у петак 25. јануара а 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића Администрација „Заставе“ налази се укућни где је Милетићева штампарија у главној ул, бр. 21

Поједини јутарњи јутарњи стају 2 потуре.

Кандидати

српске народне радикалне странке.

Др. Ђорђе Красојевић, за Ср. Карловце.

Др. Миливој Бабић, за град Земун.

Др. Јован Радивојевић Вачић, за Шимановце.

Др. Младен Лисавац, за Ириг.

Др. Никола Ђурђевић за Хртковце.

Јован Татић, инжињер за Руму.

Др. Жарко Миладиновић за Мартинце.

Др. Маша Михајловић за Митровицу.

Паја Баришић, надшумар, за Моровић.

Др. Александер пл. Рокнић, за Шид.

Др. Светислав Новак за Даљ

Др. М. Богдановић - Томић, за Пакрац.

Др. Живко Костић, за Глину.

Феодор Поповић, трговац за Вргинмост.

Проф. П. Миљушевић, за Војнић.

Парох Ј. Магарашевић, за Нуштар.

Парох Јован Јовановић за Нову Градишку.

За старо-пазовачки срез: др. Плата Чуповић „двокат из Нове Градишке.

За илочки срез: Влада Савић, ратар из Каменице.

За Осек II. срез: др. Јован Коцкар адвокат из Осека.

За удбински срез: Милан Чанак, трговац из Сиска.

За новоградишки срез поп Јоца Јовановић из Рајића.

У свима другим срезовима у којима мисли кандидовати српска народна радикална странка остављено је средишној управи односно извршном одбору, да у споразуму са бирачима и кандидатима изврше што скорије кандидације.

Са изборног мегдана.

I.

Народна струја.

Изборни мегдан у Хрватској и Славонији неће се решити на дан избора. Тај се мегдан бије већ сад и решава већ сад. На дан избора само ће се пребројати гласови, који су задобивени за време изборне борбе.

Био сам у неколико изборних срезова и посматрао ту борбу. Ослушкивао сам речи народне, гледао покрете његове и трудио се да му разумем душу, да осетим народну струју. Шта мисли народ у овом часу када га вуку на све стране?! Којом ће страном потећи оне народне капљице, и слити се у реку, која ће да шумне на дан избора у извесном правцу?!. Те капљице јуре већ данас у једном правцу. И види се јасно, да и народне капљице као и водене капљице иду онамо куд је њима драго. Оне теку и сливају се по природном закону. Водене капљице слијевају се на ниже, народна река тече на више, онамо камо је гура народна потреба.

Наша народна душа тежи према нашој народној радикалној странци. Српска народна радикална странка привлачи народ наш неодољивом силом јер је српска народна радикална странка у истини народна. Она заступа и бори се за оне потребе, које су народу нашем најпрече. Због тога народна струја тече према српској народној радикалној странци, и сливе се у њу и на дан избора. Зађите по народу, отворите очи и уверићете се да је тако.

Како су мали и ситни они, који мисле са грдњама и клеветама да одврате народ од странке његове? Како су мали и ситни самосталци и либерали, кад мисле, да народ иде за речима, да њега привлаче клевете. Народ иде за животом својим, за опстанком својим, за корисћу својом. Народ иде за оном странком, и слива се у ону странку, која му треба, која задовољава његове прешне потребе, без чега он не може.

Срп. нар. радикална странка привлачи народ наш веома јако са својим економским програмом. Не оним написаним програмом. Народ не иде за речима. Ко то мисли вара се. Народ се уверио, да српска народна радикална странка озбиљно ради на своме програму. Народ се уверио, како је прошао на народно-црквеном сабору где је дао нашој радикалној странци већину. Радикална странка војевала је за народно право, за превласт народа у автономији, и то је питање данас решено у корист народа. Наша радикална странка устала је против тлачења народног иметка и створила је уредбу, да се народно-манастирским земљама мора савесно руковати. Те земље морају се парцелирати и давати народу на јавној дражби под закуп, како би народ у оним крајевима дошао до рада и леба, а наша црква и школе до прихода, да се и тим олакшају народу терети.

Кад је умро патријарх, радикални саборски одбор одмах је кренуо питање, да је наш народ мали и сиромах, те не може на издржавање патријарха да даје годишње приходе Даља, Белог Брда и Борова, што чини кадшто до близу милијон круна. Та патријархова берива треба да се још пре избора новог патријарха смање.

Народ је видео српску народну радикалну странку на раду, видео ју је мудру и одлучну а при том искрену. Народ је осетио, да је то странка, која ће и у политици да учини своју дужност, само ако је у политичким изборима народ истакне напред.

И још је нешто увидео народ. Увидео је јасно, да има две главне струје, које се боре у овој изборној борби. Једна је струја — једнострана. Њојзи је прагматика : железничара — све. Све је далеко одбацила од себе, све, и касао да је спремна, да се бори окко овога питања — вековима.

Народ осећа, да му овака једнострана борба не може донети спаса. Живот је народни многостран. Народ осећа, да док је он сиромах, бедан, незаштићен, не може ни с ким делити велике мегдане с успехом. Народ осећа да ће и према Угарској и сваком онолико добити, колико буде снажан. То народ осећа својом природном памећу и ако то не може и не уме увек јасно да искаже.

И он има право. Закон о поравнању постојао је и до сад. Па шта је вредио?! Ништа! Ни једна тачка његова није извршена као што треба. Једно се писало, а у свему се друго радило. А то је било зато, што је народ био економски и политички потиштен. И неће лако бити друкчије, док се не дигне и не ојача.

Народна струја тече према радикалној странци зато, што радикална странка не напушта ни исписана права народна. Али уз то жели и јачање народа на свима пољима. То јачање донеће народу стварна права, која се не могу лако ни узети ни умалити. У политици добија сваки према снази.

Народ је потпуно разумео и српску тежњу српске радикалне странке. Народ осећа да му је у томе спас. Осећа да је српска народна радикална странка у првом реду српска, која то хоће да изведе тиме, што признаје и другима њихово... И народ наш схваћа потпуно разлику између самосталне странке и радикалне странке. Самостална странка напустила је све осим железничарске прагматике и хрватског питања...

Види се даље, да је српска народна радикална странка заштитник народних тежња, заступник народних потреба и народних користи. Српска народна радикална странка нагиње народу, народ је то осетио и схватио и зато народ нагиње радикалној странци. У том је правцу уздрхтала душа нашег народа, у томе правцу тече народна струја.. То је морало тако бити, то није могло бити друкчије.

...Добро би било кад би наши политичари улазили чешће у народ. Не само да га поуче, него да се и од њега науче. Само ј је потребно да разуму народ.. Потребно је да уму да схвате душу његову. Онда би се враћали из народа освежени, очеличени, па и — паметнији.

Сутра ћу да говорим на овом месту о социјализму и данашњој изборној борби.

Изборна борба у Хрватској и Славонији.

Пишу нам из хртковачког среза: Посланички кандидат хртковачког среза др. Никола Ђурђевић, обишао је прошлог понедељника и уторника Кленак, Грабовце и Платичево. Свуда је говорио и његови програмни говори прихваћени су највећим одушевљењем. Видесмо с њим и негде пароха Петра Бронзића, Павла Барушковића и Јашу Томића. Нећу да описујем појединости, али могу рећи, да је народ ових места кров за дра Ђурђевића и његов је избор осигуран.

Против дра Ђурђевића истакла је самостална странка дра В. Вукадиновића. Наше дете. Др. Вукадиновић је био радикал, и за љубав кандидатуре отишао је у редове оних, које је још до скора највећма грдио. Но то га је сасвим омрзило чак и у његовом родном месту, у Платичеву. Народ вели: Кад је он на првом кораку због посланичког мандата преврнуо вером, он може за љубав друге какве користи и као посланик учинити што не треба. Уз то је изабрао странку, о којој народ овога среза неће ни да чује.

По нашем срезу се сад због великог снега и испрованљиваних путева једва може путовати. Нама је мило, што је наш посланички кандидат видео како смо запуштени и како се није ништа радило ни за добар промет. Крајеви у којима се не може ни путовати по злу времену не могу напредовати. Ја овим не велим да се ми боримо за друмове, ми се боримо за општи напредак, па ће нам бити и друмови. Тврдо смо уверени да ће др. Никола Ђурђевић порадити озбиљно, да се на темељу радикалног програма почне на сабору већ једном стварно радити за народ.

Колико ми овде знамо мишљење наше околине, у свима околним котаревима је народ листом уз српску народну радикалну странку.

*

Самосталско издајство Пишу нам из Руме: Поставиће кандидата у срезу румском кога ће, а да буде брука већа, већ брадату Куеновчану учитеља Петровића. Крв се у нама буни, јер ако је и од самосталаца, доста је. Зар се овако србује, жалосна вам мајка? Нечувено, оволико дрскости, оволико бестића и корупције могу само покварене и подле мешине чинити. Нашто вам образ, црн вам био! Та зар се не стидите свог недела, издајнице! Чујте, ви, који се китите самосталством, прочитајте ону серију чланака у „Србоброну“, где пише о радикалском пангерманству, пак ће те видети слику ваших вођа. То је оно кажи, да ти не кажем. Ето, они сада омогућују

да продре пангерманski кандидат, а како, то је јасно сваком ко воле позна румски срез. И у пркос изјаве неких својих присташа, који су на Митровачком збору изјавили, да је бесмислено у румском срезу постављати самосталског кандидата, јер је овде специјално национална борба а не істраначка. Но бадава глувом говорити и разлоге износити, то пошто пото хоће тврдоглави Прибићевић и слични му. Та њихова је лозинка пре Немац, Хрват па и сам франковац него Србин радикал. Жалосно али је истина.

Господине Петровићу! Нећемо Вас дочекати ни камењем, ни мућковима јер ми нисмо самосталци, да демонстрирамо и ако то заслужујете, већ презир и суд народа ће Вас стићи. Та и сам г. уча, да му памет не оде у браду, не би ово чинио, или је нема те нема. Али зато запамтите, да српском народу није врана мозак попила. Она види, ко је на правом путу, па даље време је наш најбољи савезник, оно ће открити покваренost и бестидност Вашу — а онда тешко издајницима, јер суд народа је страшни суд.

Румљанин.

Нетачна вест о избору патријарха

„Келети Ертешите“ доноси из Карловаца вест, да саборски одбор води преговоре са јединим озбиљним кандидатом за патријарха, епископом Змејановићем, да се овај у случају избора подвргне неким обвезама. Саборски одбор жели, да патријарх од сада не ужива цео приход даљског властелинства, који износи милијон круна годишње, него да добива годишњу плату од 240.000 круна, а остало да остане за школе. Још захтева саборски одбор, да се епископима повиси плата на 48.000 круна годишње. Змејановић није вољан да прими ове услове, јер по његовом мишљењу са приходима епископа има права само краљ да располаже. Саборски одбор не може у том погледу ништа да учини.

Ова вест није тачна. Саборски одбор не води никакве преговоре. Зна се пак, да је саборски одбор већ поднео уредбу о уређењу плате целокупног свештенства, разуме се ту и плата патријарха и епископа. Саборски одбор је затражио сазив новог сабора, али да се пре избора патријарха расправи и реши питање о његовој плати. — Кад то буде свршено и потврђено, онда би се приступило избору. Према томе саборски одбор није имао потребе, да води преговоре и тражи извесне обавезе. О решењу саб. одбора извештено је јавно мњење путем „Заставе“ Тако стоји ова ствар, а све остало је проста измишљотина.

Сукоб између Русије и Турске.

Између Персије и Турске изродио се у последње време спор због једног комада земље на граници. Турска је тај комад посела својом војском, али Персија неће да попусти. Персијске су се чете повукле са спорног земљишта, пошто је турска војска много јача. Сукоб се тај толико заоштрио, да би се могао и рат да изроди. По уговору између Енглеске и Русије северни део Персије спада у интересну област Русије, с тога она захтева од Турске, да повуче војску са спорног земљишта. Из Русије стижу вести, да се очекује сукоб између руске и турске војске у Кавказу. И Персија шиље своје чете на границу. Заповедник кавкаске руске војске, Воронцов, дао је оставку, јер се не осећа способним за вођење рата. Енглеска влада чини припреме, али у Лондону не верују, да ће доћи до рата.

Народна забава у Новом Саду.

На Три Јерарха приредиће се народна забава са одабраним програмом, који смо већ објавили. Улазнице за ову забаву могу се добити у књижарници Светозара Огњановића.

Српска занатлијско-ратарска читаоница новосадска у новом стану.

Од 1. фебруара о. г. по нов. кал. налази се новосадска српска занатлијско-ратарска читаоница у новом стану, у кући Јована Т. Чавића, преко од владичанског двора. Просторије су врло лепе и простране, а читаоничким члановима стоје на расположењу скоро сви српски и страни листови.

Доследност хрватских политичара.

Хрватски су се листови дерали против незаконитог доласка бана Рауха, а њихови политичари се клањају томе незаконитом бану Рауху. Сад је и коалиционашки прак гроф Мирослав Кулмер учествовао на балу плитвичког друштва, које је позвало бана Рауха. „Novosti“ побијају вест, да је гроф Кулмер био лично код бана Рауха и позвао га на забаву. То су учиниле по овлаштењу самог Кулмера, који признаје, да је „забавни одбор за приређивање плитвичког плеса позвао бана Рауха на сјајни плес обзиром на хуманитарну сврху“. Председник је пак томе друштву гроф Кулмер. Како дакле стојимо, коалиционашка господо. Ако је Раух незаконити бан и измећар, као што пишу хрватски листови и „Srbobran“, онда како га смете звати на забаву? Како смете седети у друштву са једним измећаром! Нема ту никаква обзира, па ни на хуманитарне сврхе! Ето и опет доказа о дволичности коалиционашких Хрвата. Тако изгледа њихова доследност. Они смеју да зову Рауха на забаву, а Срби су издајници, ако то учине!

Кинези.

Један талијански лист донео је из пера једног талијанског посланика у Сједињеним Државама допис о Кинезима, који онде слуше. Њих Американци не воле, јер им чине велику утакмицу, али их газде воле са јединствене послушности њихове. Један Кинез, који је служио као кувар, непрестано је бацао треће јаје при готовљењу једног јела, видевши да је то исто учинила његова газдарица. Ова је међутим бацила треће јаје, јер је било покварено! Други један Кинез учинио је ову услугу своме домаћину. Овај је имао огртач, на ком се није могла очистити једна мрља Он нареди Кинезу, да му сашије нов огртач, сасвим као онај стари. Кинез то учини, али направи вештачки и ону мрљу, и веома се чудио, кад га је газда зато изгрдио! Други један Американац хтео је да види, може ли свога Кинеза отрћи из његове хладнокрвности. Причао му је, како је он, Американац, тобоже извршило једно грдно злочинство и описиваше све појединости. Кинез је мирно седео и слушао. Американац најзад рече, како га ужасно гризе савест и да ће се морати сам заклати. Кинез истрчи на поље и донесе — наоштрен нож!

Наслетство за уседелице.

Недавно је умро у Нотингему један особењак, Смис. Оставио је за собом 12 милијона круна у наслетство уседелим девојкама, које се желе удати. Смис је као младић дошао у Нотингем, био прво помоћник у једној чипкарској радњи, по том и сам отворио једну чипкарску радњу и радњом и штедњом подигао се до у свету чувена фабриканта. Како је био сироче, нема наследника, те је све своје имање оставио нортингемским уседелицама.

Нађен одломак јеванђеља.

У Египту је нађен један одломак јеванђеља, исписан на парчету пергамента на грчком језику, у величини од једне посетне карте. На парчету је исписано 45 реди и већи део садржи разговор Исусов са фарисејем. Мисли се, да овај рукопис потиче из четвртог или петог века.

Време

Према телеграфском извештају од 6. фебруара, може се очекивати променљиво, ладно време, на много места киша.

Брзојави „Застави“.

Стигли 24 јануара.

Угарски сабор.

Будимпешта. Сабор је имао кратку седницу. Приказане су закључци, које је горњи дом потврдио.

Крвави догађаји у Португалији.

Лисабон. Бивши министар-председник нестао је и не може да се пронађе где је.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 6. фебруара. 1908 год. (Брзојавни извештај)

Готова роба.

Раж прве каквоће 22 кр. 10 п. до 22 кр. 30 п.
Раж средње каквоће 21 кр. 80 п. до 22 кр. 20 п.
Јечам за храну 15 кр. 30 пот. до 15 кр. 70 пот.
Јечам за пуњење пива — кр. — п. до — кр. — п.
Зоб прве каквоће 16 кр. 40 п. до 16 кр. 80 п.
Зоб средње каквоће 16 кр. — п. до 16 кр. 30 п.
Кукуруз домаћи 13 кр. 70 пот. до 13 кр. 90 п.

Термини.

Жито за април 1908. 25 кр 74 п до 25 кр. 76 п.
Жито за октобар 21 кр. 30 п. до 21 кр. 32 п.
Раж за април 1908. 22 кр. 60 п. до 22 кр 62 п.
Кукуруз за мај 1908. 14 кр. 02 пот. до 14 кр. 04 п.

Све од 100 кила.

ПОТРЕБУЈЕМ ЈЕДНОГ
БЕРБЕРСКОГ ПОМОЋНИКА
доброг радника, који може одмах ступити
Душан Смедеревац фризер
99 1—2 Панчево.

СРБИН ПОМОЋНИК,
који је вичан немачком и мађарском језику, а уједно се разуме у продају ципела и уз то да је изврстан аранжер портала, може добити место у трговини мушке и женске модне робе
S. Kovats, »Код Роде«
I. 100 1—2 Нови Сад.

КРОЈАЧКА РАДЊА
у Срем. Карловцима,
која је потпуно уређена, са свим могућим кројачким потребама а која је на првом месту, и врло добро иде, продаје се одма! Због другог подузећа. Упитати у радњи, код г.
Мите Миличића,
ципелара,
91 1—4 у Срем. Карловцима.

ТРАЖИМ
ЈЕДНОГ ШЕГРТА
за моју електромонтерску радњу Само Србин, православни, из добре куће има првенства.
Сава Јулинац.
Адреса: Julinacz Sebő villamos berendező VII. Abonyi-u. 4. Телефон бр. 90—25. Budapest. I. 778—3

СЕМЕ ОД
РАНОГ ГРАШКА
који већ у мају доспева добити се може код
Васе Вучковића
1535 13—15 НОВИ САД
код „Шаргарепе“.
На страну шаљем 1 Post Cali 5 кила по 3 кр. 50

СВОЈУ КУЋУ
на врло добром месту и дућан са мешовитом радњом и све реквизите, продајем уз повољне услове. Стан врло згодан. Који рефлектирају, до 1. априла у свако доба могу радњу примити.
М. Гаћански
79 2—3 у Модошу.

КРОМПИРА
роза рана. бела, жута, лука црна и бела (зелени) поврћа, нуди вагонима најјефтиније
Александар А. Мудрок
46 13— Митровица (Срем).

На знање.
Част ми је овим најучтивије свеопштем грађанству, као и мојим пријатељима и познаницима овдашњим и на страни до знања ставити, да сам
„ГОСТИОНУ КОД МЕСЕЦА“
у Панчеву
која је одмах близу пијаце под закуп узео, и да ћу у њој имати најбоље и природно пиће као и изврсну кујну, и то све по најумеренијој цени.
Такође имадем више соба чистих и у најбољем реду за ноћиште.
Молим за многобројну посету, ја пак уверавам сваког милог ми госта, да ћу га у сваком погледу, најбоље и најјефтиније послужити.
С поштовањем
Петар Ђукић-Љиљак
64 3—3 угоститељ.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.